

Kitekintés a külföldi könyvtárak COVID-19 járvánnyal kapcsolatos gyakorlatára

Körülnéztünk a külföldi könyvtárak, könyvtári szervezetek honlapjain, hogy megtudjuk, melyikük hogy viszonyul a járványveszélyhez. A nyilvánvaló segítőkészségen kívül azt tapasztaltuk, hogy külföldi könyvtárak által nyújtott távtámogatások közül a jellemzőek:

- az online szolgáltatások (adatbázisok, digitális gyűjtemények, stb.) ajánlása a használóknak,
- az olvasójegyek online kezelése (regisztráció, hosszabbítás),
- a könyvkölcsönzés meghosszabbítása a járvány végéig
- a helyben használható digitális szolgáltatások távoli elérésének biztosítása olvasói jelszóval,
- ingyenesen elérhető médiaszolgáltatások promotálása (zene, film, ekönyv, sajtó, stb.).

***

A könyvtárosokat tömörítő szakmai szervezetek vírusveszéllyel kapcsolatos oldalain részletes és hasznos információkat olvashatunk. Példaként hármat említünk:

1. Az IFLA weboldalán a könyvtárakról és könyvtáraknak szóló, járvánnyal kapcsolatos információi között <https://www.ifla.org/covid-19-and-libraries> a biztonsági okokból bezárt nemzeti könyvtárak sorában, természetesen, a Széchényi Könyvtár is szerepel.

A sok nemzet gyakorlatát ismertető oldalon különösen érdekesek az ausztrál könyvtáros egyesületnek a távoktatás (távmesélés) érdekében tett, szerzői joggal kapcsolatos megállapodásai a kiadókkal.

Különböző példákat olvashatunk az oldalon arról is, hogy a nemzeti könyvtárak milyen eszközökkel teszik egyszerűbbé és széleskörűbbé az olvasók számára a digitális forrásokhoz való hozzáférést.

Szó esik a könyvtárakkal együttműködő kiadók hozzáférést könnyítő intézkedéseiről is.

Az IFLA összeállítása – többek közt – linket ad az amerikai könyvtárak egyesületének (American Library Association – ALA) vírusveszélyre felkészítő, rendkívül részletes, sok forrást tartalmazó oldalára is. <http://www.ala.org/tools/atoz/pandemic-preparedness>

2. Az USA-ban működő, könyvtárosképzést támogató, és a közkönyvtárak 75%-ával kapcsolatban álló ALISE (Association for Library and Information Science Education) széleskörű forrásgyűjteményt állított össze a könyvtárak számára a vírussal kapcsolatos megbízható forrásokról: <https://www.alise.org/covid-19-resources>

Külön csoportosították a távoktatásra átálló használók számára javasolt linkeket, valamint a webinarokét és online megbeszélésre alkalmas fórumokét. (A március 24-i webinar témája: hogyan kezeli kampuszod a COVID-19 kérdését. Nem meglepő módon, a nagyszámú jelentkezés miatt meglehetősen gyorsan le kellett zárniuk a regisztrációt.)

3. Az OCLC Research által 2003 óta működtetett, könyvtárosok oktatására hivatott amerikai WebJunction is jó gyakorlatokat adott közre a válsághelyzet kezelésével és a használói közösségek hatékony ellátásával kapcsolatban:

<https://www.webjunction.org/news/webjunction/libraries-and-the-coronavirus.html>

***

A szakmai szervezetek körén túl a hazai könyvtárak számára általában mintaként szolgál az Egyesült Királyság nemzeti könyvtára, a British Library. Jelenleg honlapján a Széchényi Könyvtárhoz hasonló információkat találunk a hírek között <https://www.bl.uk/news/2020/march/coronavirus> : a könyvtár március 17-én bezárt a látogatók előtt, de figyelmükbe ajánlják online szolgáltatásaikat és gazdag virtuális gyűjteményeiket.

***

Végül, ahogy itthon látjuk, külföldön is számos kiadó és adatbázis-szolgáltató adott könnyítéseket a könyvtárak, illetve használóik támogatására. Általában otthonról elérhető, szabad hozzáférést kínálnak adatbázisaikhoz és a kapcsolódás elősegítésére részletes útmutatót is adnak - példaként említhetjük a könyvtáros körökben Magyarországon is jól ismert EMERALD-ot. A Taylor and Francis célzottan, a COVID-19 vírussal kapcsolatos anyagokat tette korlátlanul kereshetővé. A University of Toronto Press május végéig meghosszabbította az előző évi előfizetésüket még meg nem újító könyvtárak számára a hozzáférést. A kiadóként is működő amerikai könyvtárosok egyesülete (American Library Association) meghatározatlan időre térítésmentessé tette könyvtárak számára az új könyveket ismertető kiadványát, a *Booklistet*.

***

Ahogy körképünk is jól mutatja, a könyvtárak és könyvtárosok nagyon gyorsan és kreatívan reagáltak a veszélyhelyzetre. Azt is elmondhatjuk, hogy a hazai könyvtárak a nyugati országokéhoz nagyon hasonló jó gyakorlatokat valósítottak meg, velük egy időben.

Fazokas Eszter – Bódog András
KI - KSZK